

אלו טריפות

שיחלא קמא אסירא [קבוצת הביצים הראשונה שהיתה במעיה בשעה שנעשתה טריפה אסורה]. משום שהיא חלק מן התרנגולת שנעשתה טריפה. אבל הביצים שנוצרו **מכאן ואילך** – הוה ליה [הרי זה] זה וזה גורם, שגם הזכר שותף ביצירתן, והוא אינו טריפה, וכלל הוא שכל זה וזה (איסור והיתר) גורם לו –

מותר. איתיביה [הקשה לו] **רב אשי לאמימר** ממה ששנינו: **ושוין בכיצת טריפה שאסורה, מפני שהביצה גדלה באיסור**. הרי שגם ביצים שנוצרו בה לאחר שנעשתה טריפה – אסורות! אמר לו: **התם בדספנא מארעא** [שם מדובר בתרנגולת שמתחממת מהארץ], כלומר, שלא הופרחה על ידי זכר, ונמצא שהגורם היחיד לביצה הוא התרנגולת, שהיא טריפה. ושואלים: **ולישני ליה** [ושיתרץ לו] באופן אחר, שמה שנאמר שביצת טריפה אסורה, הוא רק בשיחלא קמא [בקבוצת הביצים הראשונה], משום שהיתה חלק מגוף האם כשנטרפה! ומשיבים: **אם כן הלשון "מפני שגדלה באיסור", שמשמעה שכל גדילתה היתה באיסור, אינה נכונה, אלא "גמרה באיסור" מיבעי ליה** [צריך היה לו לומר]. ושואלים: אלא כיון שאתה מניח שעובר במעי אמו נעשה טריפה כמה, אם כן הא דתנן [הלכה זו ששנינו במשנה] בענין ולד בהמה טרפה, שר' אליעזר אומר: לא יקרב לגבי (על

מזבח, ור' יהושע אומר: יקרב, במאי קא מיפלגי [במה הם חלוקים]? במקרה שנטרפה האם ולבסוף עיברה (נתעברה), שיש שותפות לאב בולד, שר' אליעזר סבר [סבור]: זה וזה גורם – אסור, ור' יהושע סבר [סבור]: זה וזה גורם – מותר. ואולם אי הכי [אם כן]. שבעיקרון זה הם חלוקים, **אדמיפלגי** [עד שהם חלוקים] האם להתייר את הולד לגבוה, לקרבן – **ליפלגו** [שיחלקו] האם הוא מותר להדיוט, האם ולד בהמה שנטרפה ואחר כך נתעברה מותר באכילה או לא! ומשיבים: המחלוקת הובאה במקרה זה, כדי להודיעך כחו של ר' יהושע, שאפילו לגבוה נמי שרי [גם כן הוא מותר]. ומקשים: **וליפלגו** [ושיחלקו] בענין הדיוט, כדי להודיעך כחו של ר' אליעזר, שלדעתו אפילו להדיוט נמי [גם כן] אסור! ומשיבים: כח הדיתרא עדיף ליה [כח ההיתר עדיף לו]. להשמיע לנו עד היכן היתר. ומסקינים: נמצא איפוא לדרך זו, שמה שנאמר: **ומודים שניהם בכיצת טרפה שאסורה** – מדובר בדספנא מארעא [בתרנגולת שמתחממת מהאדמה] ומטילה ביצים, ולא הופרחה על ידי זכר,

פרק שלישי

נה ע"א

הוליץ

דשיחלא קמא – נלעז *פושט"ה, אומן שהיו נמטיה נשעה שנטרפה כולן אסורות, דעונז ירך אמו הוא, ועמה נטרפו. מכאן ואילך – היא והזכר גורמין להם שינאו, ודנר שאיסור והיתר גרמו לו שיגדל – מותר. ושוין – רבי אליעזר ורננן, דפליגי צולד נהמה טרפה. בדספנא מארעא – היא מעלמה מתחממת נארץ ויולת, וההוא חד גורם הוא. גדלה – משמע: כל גידוליה נאיסור. אלא הא דתנן – כיון דלמרת דהאי מודיס צנילת טרפה – נדספנא מארעא, דמד גורס הוא קאמר – מכלל דפלוגמיהו צוה וזה גורם, ועל כרחך נשנטרפה ולנסוף עיברה פליגי, דאיכא זה וזה גורם. במאי קא מיפלגי – על כרחך ננטרפה ולנסוף עיברה. להודיעך כחו דרבי יהושע – מיוולא הוא.

תוספות

מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר – אף על גב דבסוף כתובות (קיא,ב) פסקינן כרבי יהודה בפרדות, דמספקא ליה בפרק "אותו ואת בנו" (חולין עט,א) אי חוששין לרע האב או לא – היינו במילתא דשרי כל חד באפי נפשיה, ולא שייך זה וזה גורם. אבל הכא, דחד אסור וחד שרי – הוי ליה זה וזה גורם.

ושוין בביצת טרפה שהיא אסורה – לא כמו שפירש הקונטרס, דקאי

אפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע. אלא קאי אפלוגתא דבית שמאי ובית הלל, דפליגי במתניתין במסכת עדיות (פרק ה משנה א) דתנן התם: ביצת נבלה שכמותה נמכרת בשוק, בית שמאי מתירין ובית הלל אוסרין. ומודים בביצת טרפה שאסורה, מפני שגידולה באיסור. ואם תאמר: דהשתא חשבי בית הלל ביצת נבלה כבשר, דאסרי אפילו כמותה נמכרת בשוק. ובפרק קמא דביצה (ו,ב) אמרינן: השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות – מותרות לאכלן בחלב. ואפילו רבי יעקב לא פליג, אלא דקאמר: אם היו מעורות בגידים אסורות, אבל בשאינן מעורות מותר! ותירץ בהלכות גדולות, דגבי איסור נבלה דאורייתא החמירו, אבל בשר עוף בחלב דרבנן הקילו. ורבינו תם תירץ, דבביצת נבלה החמירו משום דנבלה הוי דבר האסור, אבל בשר עוף בחלב דהוי היתר, דכל חד וחד באפי נפשיה שרי. ולפירושו מתיישב מה שמפרש בערוך, דהא דאמר בריש פרק "הדר עם הנכרי" (עירובין סב,ב) דאפילו ביעתא בכותחא לא לישרי איניש קמי רביה, דהיינו כגון ששחט התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות, דאי בסתם ביצים – אותן אין צריכין היתר, דאין לך עם הארץ שלא ידע שמותר בחלב. אוט מי פשוט היתר זה כל כך טפי משאר מילי? הא פלוגתא היא, דלמאן דאמר בשר עוף בחלב דאורייתא – אסירא, מידי דהוה אביצת נבלה! ויש לומר: דלהכי קאמר "אפילו" – שכל העולם היו נוהגין בו היתר. ובפרק קמא דביצה (ו,ב) נמי פשיטא ליה לתלמוד דשרי, גבי הא דאמר רב: ביצה עם יציאת רובה נגמרה. דקאמר: למאי? אילימא דשרי לאוכלה בחלב, הא במעי אמה אסירא, והתניא: השוחט התרנגולת כו'. משמע דפשיטא ליה דהוה פליג רב. ועוד יש לומר: דהיינו טעמא דאסרי בית הלל ביצת נבלה – גזירה אוט ביצת טרפה, וביצת טרפה אסורה משום דגמרה באיסור. ומיהו, אין נראה תירוץ זה, דהא לא גזרינן בעי דשיחלא בתרא אוט בעי דשיחלא קמא אוטו בעי דספנא מארעא.

אלא הא דתניא ולד טרפה כו' – ברייתא היא. והוי מצי לאתווי מתניתין דתמורה (ל,ב): כל האסורים לגבי המזבח ולדויתיהן מותרין, רבי אליעזר אומר: ולד טרפה לא יקרב לגבי מזבח. אלא ניחא ליה לאתווי ברייתא שרבי יהושע הוזכר בה.

במאי קא מיפלגי בנטרפה – לשון הגמרא משמע דאי לאו דאמימר – לא הוה קשה במאי קא מיפלגי. אלא יש לומר: משום דאסר אמימר דשיחלא קמא, לא מיתוקם ליה פלוגתייהו בעובר ירך אמו, ובעיברה ולבסוף נטרפה, דאם כן קם ליה אמימר כרבי אליעזר דשמותי הוא. ולאידך לישאנ דלקמן יש לפרש: משום דקסבר טרפה אינה יולדת קא קשה ליה במאי קא מיפלגי, דלא מיתקומא פלוגתייהו בזה וזה גורם אסור. ואם תאמר: ואמאי לא ניחא ליה לרב אשי השתא לאוקומי פלוגתייהו בזה וזה גורם? הא שמענין ליה לרבי אליעזר בהדיא בפרק "כל שעה" (פסחים כז,א) דאסר, דקתני: וכן היה רבי אליעזר אוסר בכל איסורין שבתורה! ויש לומר: דשמא לא שמעי ליה לרב אשי ההיא ברייתא.

ורבי אליעזר סבר זה וזה גורם אסור – כמו שהגירסא כאן, כך יש לה להיות בפרק "כל האסורין" (תמורה לא,א). ויש ספרים דגרסי התם: למאן דאמר טרפה יולדת פליגי כשנטרפה ולבסוף עיברה, דרבי אליעזר סובר עובר ירך אמו הוא. וליתא.

אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט – לשון "אי הכי" קשה, דבכל ענין יכול להקשות כן. וצריך למצוא טעם, למה היה מתיישב הא דמיפלגי לגבוה אי הוה מפרש פלוגתייהו בעובר ירך אמו הוא, יותר מהשתא דמוקי לה בזה וזה גורם. ולאידך לישאנ איפכא.

מסורת הש"ס

- ראה עדיות פ"ה מ"א. תמורה לא,א.
- (הביטוי) ביצה ז,א–ב.
- בכורות ז,א. (ובשינוי שם) משנה תמורה ל,ב. תוספתא תמורה פ"ד י (חלק) זבחים עד,ב. תמורה ל,ב.
- תמורה לא,א. וראה גם פסחים כז,א.
- (הענין) פסחים כז,ב.
- סנהדרין פ,א. ע"ז מח,ב. מט,א. בכורות ז,א. תמורה ל,ב. לא,א. (דעת ר' אליעזר) פסחים כז,א. תמורה לא,א.
- (הביטוי) ברכות טו,א. ס,א. שבת צד,ב. עירובין לה,ב. פסחים קב,א. יומא ל,ב. סוכה ד,ב,טא,א. מו"ק ב,ב. יבמות יח,ב. קיח,ב. כתובות יג,א. נדרים יט,ב. סוטה מה,ב. גיטין מא,ב. עד,ב. ב"ק קט,א. ב"ב צו,א. שביעות מ,א. זבחים פט,ב. חולין טו,ב. קמ"ב. בכורות יח,ב. כו,א. לו,ב. כריתות כג,ב. נדה נט,ב. פס"י פל"ג.
- ברכות ס,א. עירובין עב,ב. ביצה ג,ב. נדה נט,ב.

גרסות

שיחלא קמא אסירא ברוב כתה"י ובמקורות: **דשיחלא קמא אסירין**.

הוה ליה זה וזה גורם ומותר בחלק מכתה"י ובמקורות: **הוה ליה זה וזה גורם וכל זה זה גורם מותר**.

שאסורה בכמה כת"י: **שהיא אסורה** וכן בהמשך הסוגיה. **שגדלה באיסור** בכת"י"מ ועוד: **שגדולה באיסור** וכן להלן.

התם בדספנא מארעא בחלק מכת"י: **הכא במאי עסקינן בדספנא מארעא דחד גורם הוא**.

דתנן ולד טרפה בכת"י"מ ועוד: **דתינא ולד טריפה** וכן להלן, וראה תוס'.

לשון

שיחלא

משמעותה של מלה זו לפי הערוך, וכן רש"י במקום אחר, היא – הרייון, טעינת ביצים במעי התרנגולת. וכיוצא בזה יש בערבית במשמעות הרייון. ויש שפירשוהו במשמעות אשכול, כפי שהוא בערבית شَيْحَلָּ והכוונה לאשכול הביצים שבמעי התרנגולת. והוא מקור המלה "שחלה" בעברית של ימינו – האבר בו מצויות ביציות האשה.

העולם

שיחלא

בגוף התרנגולת מצויה שחלה דמויית אשכול שבה מצויים חלמוני הביצה, הביציות של העוף. כל כ–26 שעות (שהוא הזמן בו נמשך תהליך יצירת הביצה עד להטלה) ניתק אחד מהם ועובר דרך מעין חצוצרה לשביל הביצים, בדרכו נוצרת סביבו סביבת חלבון, ולאחר מכן קורומים נוספים, כאשר בשלב מאוחר יותר מגיעה ל"רחם", או בלועזת הקליפה, שם נוצרת סביבה הקליפה הקשה.

ספנא מארעא
תהליך יצירת הביצה סביב החלמון הוא עצמאי ואינו מותנה כלל בהפרייה של זכר, אלא שהפרייה (הנעשית בשלב מוקדם, כאשר החלמון מגיע לחצוצרה שבראש צינור הביצים) גורמת להיווצרות של אפרוח בתוך הביצה, המשמשת לו מעין רחם ובית גידול במהלך כל הדגירה, עד שהוא בוקע לאויר העולם.

***פושט"ה** (צ"ל: פושט"יא) מן הצרפתית העתיקה poste – הטלה (של ביצים).

סבירא ליה כרב אחא בר יעקב — דאמר לעיל (חולין נז,ג): הלכה טרפה יולדת. ומתני לה לדאמימר כדאמרינן — הני ציעי טרפה כו' דאיכא לפלוגי בין שחלא קמא לשחלא צמרא אפילו צטרפה ודאית. רבינא לא סבר לה — כוותיה, ולא מני למימר דשחלא צמרא, דהא לא טענה. הלכך מוקי לה לדאמימר בספק טרפה, והכי קאמר: דשחלא קמא משהינן לה, אי הדרה וטענה — לאו טרפה היא, ושרו קמאי. מפני שגדלה באיסור — אלמא טענה! במאי קא מיפלגי — על כרסך נעיצה ולנסוף נטרפה, דאי צטרפה צרישא — תו לא טענה. וזהא פליגי: רבי אליעזר סבר [ועזר] ירך אמו הוא, והכי הוא כחמא מליציה. ורבי יהושע סבר כו' — וכיון דהכי הוא, אדמיפלגי כו'. ומודים — ודאי צילת [טרפה]. בשיחלא קמא — דכיון דלגידא ציה, דמעורה צגידין — כגופה דמיא. והלכתא בזכר — ספק טרפה דידיה, אי שחי שניס עשר חדש — ודאי לא נטרף, ושזו אין לריך לזודקו. כגון אס ספק דרוסה, או נפולה, או שמה ניקצ הקרוס מחמת שרצוניהו שלקחה. כל בריה שאין לה עצם אינה מתקיימת שנים עשר חדש — ונפקא מינה כדמפרש רב פפא. קישות שהתליע באיביה — צעודה מחוננת. אסורה — התולעת צאכליה, דכיון דמהלכת בתוך הקישות, והקישות מחוננת צקרקע — "שורץ על הארץ" קרינא ציה. אבל התליעה בתלוש — לאו שורץ הוא עד דנפיק מיניה ומהלך על גבי הקרקע, כדמפרש צשילאי פרקין (חולין סז,ג).

תוספות

והלכתא בזכר כל שנים עשר חדש — למאי דמסקינן השתא הלכתא דטרפה אינה יולדת — לא מיתוקמא פלוגתייהו דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא בעובר ירך אמו. ורבי יהושע סובר לאו ירך אמו הוא, וגבי ביצה מודה, כיון דאגידא בגופה — כגופה דמיא. ותימה:

דבריש "שור שנגח את הפרה" (בבא קמא מז,א) משמע איפכא, דאמר רבה: פרה שהזיקה — גובה מולדה, מאי טעמא? גופה היא. תרנגולת שהזיקה — אינו גובה מביצתה, מאי טעמא? פירשא בעלמא היא. ומשמע דאפילו ליתא לפרה — גובה הכל מולדה. ואמאי? הא אפילו אי סייע הולד בנגיחה, (דא) (דהיא) וולדה נגחו — לא היה יכול לגבות מן הולד כל הנוק היכא דליתא לפרה, כיון דלאו ירך אמו הוא. וגבי תרנגולת אמאי אינו גובה מביצתה? ויש לומר: דהתם מיירי בביצים גמורות, דלא אגידו בגופה. וגבי מזיק אמר ליה: אייתי ראהי דהתא שעתא הות אגידא בגופה, ושקול. וגבי טרפה אסור. ולענין ולד היינו טעמא, אף על גב דבעלמא עובר ירך אמו הוא — לענין טרפות שאני, דתלוי בחיות בהמה, ולעובר יש לו חיות בפני עצמו. ובבבא קמא (מז,א די"ה מא) הארכתני ב.

של הקבוצה הראשונה]. שהיו חבמיעה כשנטרפה. שגם ר' יהושע, הסבור שעובר של בהמה טריפה אינו נחשב ירך אמו — מודה כביצת תרנגולת שהיא טריפה כמותה. **מאי טעמא** [מה טעם הדבר]? לדעתו, הביצה גופה ממש של התרנגולת היא. ומסכמים, **והלכתא** [והלכה] פסוקה היא בספק טריפה: **זכור — כל שנים עשר חדש הוא אסור, ואם חי לאחר מכן — יצא מכלל ספק טריפה. בנקבה — כל בריה שאין בו עצם — אינו מתקיים שנים עשר חדש. אמר רב פפא, שמע מינה [למד ממה] מדברי רב הונא, לענין הא [ו] שאמר שמואל: קישות שהתליע באיביה, כלומר, בעוד שהיא צומחת על גבי הקרקע —**

והיא אסורה מפני דחד גורם [שגורם א] הוא, הטרפה. ומעירים: **רב אחא סבר לה** [סבור היה] כשיטת רב אחא **בר יעקב** בסוף העמוד הקודם, שטריפה מתעברת ויולדת, וכן שתרנגולת טריפה מתעברת ומטילה ביצים, ומתני לה [והיה שונה] את מה שאמר אממר כדאמרן [כמו שאמרנו], שהביצים שהיו במעיה של התרנגולת כשנעשתה טריפה ("שיחלא קמא") — אסורות, ואלו שנוצרו לאחר מכן — מותרות. ואילו רבינא לא סבר לה כדברי רב אחא בר יעקב, אלא לשיטתו טריפה ודאית אינה יכולה להתעבר וללדת, או אם היה זה עוף — אינה יכולה להטיל ביצים, ולכן מתני לה [היה שונה את שמוענת] של אממר בהאי לישנא [בלשון זו]. אמר אממר: הני ביעי [אותן ביצים] של תרנגולת שהיא ספק טרפה (ולא טריפה ודאית), דשיחלא קמא משהינן להו [אלו של הקבוצה הראשונה, שהיו במעיה כשנעשתה טריפה, משהים אנו אותן]. אי הדרה וטענה [אם היא חוזרת וטוענת ביצים אחרות] — שריין [מותרות] גם הראשונות, מפני שהוכח שאינה טריפה, ואי [ואם] לא — אסירן [אסורות] הראשונות. איתיביה [הקשה לו] **רב אשי לאמימר** ממה ששנינו: **ומודים כביצת טרפה שהיא אסורה, ר' אשי** [ואם] **אם כן מהי הלשון "שגדלה באיסור"**, משמע שכל גדילתה היתה באיסור? והרי "גמרה באיסור" מבעי ליה [צריך היה לו לומר]! ענה לו, **תני [שנה]: גמרה.** הקשה לו: **אלא לפי זה, שאתה מניח שטריפה אינה טוענת ביצים, ואם היתה בהמה — אינה מתעברת, הא דתנן [הלכה זו ששנינו במשנה]: ולד טרפה, ר' אליעזר אומר: לא יקרב לגבי (על) מזבח, ר' יהושע אומר: יקרב, במאי קא**

מיפלגי [במה הם חלוקים] — בהכרח **כשעובר** (כשנתעברה) תחילה ולבסוף **נטרפה**, וכשאלה האם העובר כיון אמו, **שר' אליעזר סבר** [סבור]: **עובר ירך אמו הוא נחשב, ונעשה טריפה כמה, ור' יהושע סבר** [סבור]: **עובר לאו [לא] ירך אמו הוא.** ואולם: **אי הכי [אם כן], אם בזה המחלוקת, אדמיפלגי** [עד שהם חלוקים] **בענין איסור הקרבה לגבוה, ליפלגו** [שיחלקו] באיסור אכילה להדיוט! ומשיבים: באמת נחלקו גם להדיוט, אלא נשנתה מחלוקת זו בקרבן — להודיעך **כחו של ר' יהושע, שגם לגבוה אינו אוסר ומקשים: וליפלגו** [ושיחלקו] **בהדיוט, להודיעך כחו של ר' אליעזר האוסר גם להדיוט מטעם זה! ומשיבים: כח דהיתירא עדיף ליה** [כח ההיתר עדיף לך], להשמיע לנו עד היכן מגיע צד ההיתר. ומסכמים: ולדרך זו, מה שנאמר: **ומודים ודאי כביצת טריפה שהיא אסורה — הוא בדשיחלא קמא [בביצים מולדה] של בהמה טריפה אינו נחשב ירך אמו — מודה כביצת תרנגולת שהיא טריפה כמותה. מאי טעמא** [מה טעם הדבר]? לדעתו, הביצה גופה ממש של התרנגולת היא. ומסכמים, **והלכתא** [והלכה] פסוקה היא בספק טריפה: **זכור — כל שנים עשר חדש הוא אסור, ואם חי לאחר מכן — יצא מכלל ספק טריפה. אמר רב הונא: כל בריה שאין בו עצם — אינו מתקיים שנים עשר חדש. אמר רב פפא, שמע מינה [למד ממה] מדברי רב הונא, לענין הא [ו] שאמר שמואל: קישות שהתליע באיביה, כלומר, בעוד שהיא צומחת על גבי הקרקע —**

בנקבה כל שאינה יולדת כלומר, שאם ילדה — יצאה מכלל ספק טריפה, גם קודם שנים עשר חדש. אבל אם עברו עליה שנים עשר חדש, גם אם לא ילדה — יצאה מכלל ספק, שהרי כל בהמה פוסקת בשלב כלשהו בחייה מלדת גם אם לא אירע לה דבר (תוס' לעיל נז,ב). **כל בריה שאין בו עצם אינו מתקיים שנים עשר חדש** ובירושלמי (שבת פ"א ה"ג) אמרו שכל דבר שאין לו גידים ועצמות אינו חי יותר משה חודשים.

קישות שהתליע באיביה אסורה רש"י הסביר: כיון שמהלכת התולעת בתוך הקישות, והקישות מחוברת בארץ — "שורץ על הארץ" קוראים אנו בו והריהי אסורה. ומכאן דקדקו בעלי התוס' (להלן סז,ב) ששמואל אסר רק תולעת שהילכה בתוך הפרי בהיותו מחובר. אבל רמב"ן חלק על כך, שהרי תולעת הנבראת בארץ אף על פי שלא זזה ממקומה — "שרץ השורץ על הארץ" הוא.

אורה ההלכה **הני ביעי דספק טרפה** טריפה אינה יולדת. לפיכך, תרנגולת שהיא ספק טריפה, לאחר שתטיל את כל הביצים שהיא טעונה בהם, משהים אותה עד עשרים ואחד ימים שלמים, אם תיטען פעם נוספת ותטיל ביצים — היא וכל הביצים שהטילה כשרות. כדברי אממר, וכרבינא, ולפי מסקנת הסוגיה שטריפה אינה יולדת. וכן אם לא הטילה ביצים מעולם, אם שהתה אחר שנולד בה ספק טרפות עשרים ואחד יום, והתחילה להטיל ביצים — כשרה. (רמב"ם ספר קדושה הלכות מאכלות אסורות פ"ג ה"א. שו"ע יור"ד, יח. שם פו, ט.)

קישות שהתליע באיביה תולעים הגדלות בפירות בעודם במחובר, אף על פי שלא פירשו כדבר שמואל. וכתב בשולחן ערוך שאינן נאסרות אלא אם ריחשו, שהיא משמעות "שורץ" (כרש"י ותוס', ראה בעינינו). אבל יש אוסרים גם אם לא ריחשו, וכשיטת רמב"ן ורשב"א (ראה ש"ך, גר"א). (רמב"ם שם פ"ב ה"טו'. שו"ע יור"ד פד, ו.)

מסורת הש"ס
 ח. ראה תמורה לא,א.
 ט. יבמות עח,א. נזיר טא,א.
 גיטין כג,ב. ב"ק עח,ב.
 סנהדרין פ"ב. תמורה י"ב.
 יא,א. יט,א. כה,א. לב,ב.
 לא,א. ירושלמי ב"ב פי"ג ה"א.
 י. ראה ירושלמי שבת פ"א ה"ג.
 יא. חולין סז,א. ילק"ש תורה תקמד.

גדרות

ומודים כביצת טרפה בכתי"מ ועוד: **ומודין ודאי**
ביצת טריפה ובחלק מכתה"י: **ושון ביצת טריפה.**

רבינא לא סבר לה כדבר אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר יש בכתי"י: רבינא סבר טרפה אינה יולדת ואינה משבחת ומתני לה שמעתתא דאמימר.

ומודים כביצת טרפה בחלק מכתה"י: **ושון ביצת טריפה** כמו לעיל.

כשעובר ולבסוף נטרפה בחלק מכתה"י נוסף: **ועובר ירך אמו קמפלגי.**

מאי טעמא גופה היא בכתי"י ובמקורות: **מאי טעמא כיון דאגידא בגופה כגופה דמיא.**

כל בריה שאין בו עצם בכתי"י ובמקורות: **כל שאין בו בו עצם.**

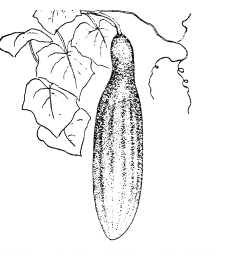
שהתליע בכתי"מ ועוד כבמקבילה: **שהתליעה.**

באיביה בכתי"מ ועוד: **באיביה.**

לשון

באיביה מלה זו היא מלה עברית, משמעה — בעוד העץ או הפרי מחובר ויונק מן הקרקע, מצויה כבר במקרא (יעודנו באבו לא יקטף"י. איוב ח, יג) וכן "אבי הנחל" (שיר השירים ו, יא) במשמעות — העצים הגדלים בחל, וכן מצאוה בתוספתא (עקצין פי"ב יא). כן מצויה מלה זו בשפות קרובות, כגון בארמית וסורית במשמעות פרי. לפי מסורת יהודי תימן יש לקרוא מלה זו כמלה ארמית "באפייה" (בצירה תחת הב').

קישות

הקישות הינו ירק קוצי ממשפחת הדלועים. הפרי ארוך (עד 80 ס"מ) וצר, כפוף או מפותל. קליפתו ירוקה בהירה ומפוספסת בירוק כהה יותר ומכוסה בשערות דקות. הפרי נאכל חי או מבושל. בימינו מקובל בעיקר במצרים.

